

Europeisk skyddsorder

och civilrättslig skyddsåtgärd

Rättslig vägledning 2026:2
Utvecklingscentrum
Februari 2026

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
1 Europeisk skyddsorder	5
1.1 Vad är en europeisk skyddsorder?	5
1.2 Rättslig reglering	5
1.3 Behörig åklagare.....	6
1.4 Tillämplighet	6
2 Utgående skyddsorder.....	7
2.1 Förutsättningar för utfärdande av en europeisk skyddsorder.....	7
2.2 Förfarandet vid utfärdande av en europeisk skyddsorder.....	8
2.2.1 Vad ska prövningen avse vid begäran om utfärdande?.....	8
2.2.2 Partsinsyn, kommunikation, delgivning och skyndsamhet	8
2.2.3 Översändandet.....	9
2.3 Återkallelse och ändring.....	10
2.4 Underrättelser och delgivning.....	11
3 Inkommande skyddsorder	12
3.1 Föreligger formella hinder mot erkännande?.....	12
3.2 Hur ska verkställighet ske?	14
3.3 Beslutets varaktighet	15
3.4 Mer om den praktiska handläggningen	16
3.4.1 Inledning.....	16
3.4.2 Polisens biträde med utredningsåtgärder	16
3.4.3 Partsinsyn och kommunikation.....	16
3.4.4 Delgivning av beslut.....	17
3.4.5 Skyndsamhetskravet.....	18
3.4.6 Förvaltningslagens tillämplighet.....	18
3.5 Beslutets innehåll	18
3.6 Ändring av den europeiska skyddsordern.....	19
3.7 Upphävande av verkställigheten	20
3.7.1 Återkallad eller upphävd skyddsorder.....	20
3.7.2 Hinder mot erkännande av ändrad skyddsorder	20
3.7.3 Rambeslut om överförande av domar och beslut med föreskrift om skyddsåtgärd.....	20
3.7.4 Skyddspersonen befinner sig inte i Sverige.....	21

3.7.5	Verkställigheten har pågått längsta möjliga tid.....	21
3.8	Underrättelser.....	22
4	Rättens prövning.....	24
4.1	Utgående skyddsorder.....	24
4.1.1	Beslut som avser utfärdande av en europeisk skyddsorder.....	24
4.1.2	Beslut som avser återkallelse och ändring av en europeisk skyddsorder	24
4.2	Inkommande skyddsorder	25
5	Överträdelser.....	26
5.1	Utgående skyddsorder.....	26
5.2	Inkommande skyddsorder	26
5.3	Handläggning under jourtid	27
6	Sekretess.....	28
7	EU-förordningen om civilrättsliga skyddsåtgärder	29
7.1	Vad är en civilrättslig skyddsåtgärd?	29
7.2	Rättslig reglering.....	29
7.3	EU-förordningens tillämplighet i Sverige	30
7.4	Var ska ärenden om civilrättslig skyddsåtgärd handläggas?	30
7.5	Erkännande av en skyddsåtgärd	30
7.5.1	Justering av skyddsåtgärden.....	31
7.5.2	Särskilt om överträdelser	31
7.5.3	Finns det anledning att meddela ett svenskt kontaktförbud?.....	31
8	Flödesscheman.....	33
8.1	Flödesschema för <i>utgående</i> europeisk skyddsorder	33
8.2	Flödesschema för <i>inkommande</i> europeisk skyddsorder	34
8.3	Flödesschema för <i>inkommande</i> civilrättsliga skyddsåtgärder	35
9	Rättskällor	36

Den här rättsliga vägledningen ersätter den rättsliga vägledningen 2021:25 med samma namn från december 2021. Nyutgivningen är föranledd av de lagändringar som har skett på området.

Inledning

De flesta länder inom EU har lagstiftning som i huvudsak fyller samma syften som de svenska reglerna om kontaktförbud. För den skyddsperson som flyttar till ett annat europeiskt land kan det finnas ett behov av att föra med sig skyddet. För att tillgodose det behovet finns det ett EU-direktiv om s.k. **européisk skyddsorder**.

Kärnan i direktivet är att omvandla skyddsåtgärden till det som närmast motsvarar den i det nya landet, alltså exempelvis att vid flytt till Sverige "översätta" en utländsk skyddsåtgärd till den variant av ett svenskt kontaktförbud som bäst svarar mot den utländska åtgärden.

I Sverige är det åklagare som beslutar i frågan, såväl då en skyddsperson har ett behov av att "ta med sig" ett svenskt kontaktförbud vid flytt utomlands som då en person som flyttar till Sverige har motsvarande behov.

Den här ärendetypen är sällan förekommande och frågan behöver inte hanteras utanför kontorstid.

Genom annan EU-lagstiftning, en EU-förordning, kan **civilrättsliga skyddsåtgärder** erkännas och få verkan i andra medlemsstater än där de har meddelats. Svensk lagstiftning innehåller inte några sådana åtgärder, men det kan förekomma att någon som omfattas av sådana åtgärder begär att de ska få verkan i Sverige.

Även dessa handläggs av åklagare. Vid en sådan begäran är det viktigt att bedöma om det finns förutsättningar för ett svenskt kontaktförbud.

I [kapitel 8](#) finns det **flödesscheman** för utgående respektive inkommande europeisk skyddsorder, liksom ett flödesschema för inkommande ansökan om civilrättsliga skyddsåtgärder.

I [kapitel 9](#) anges fullständiga namn på berörda författningar och förarbeten.

Länkar till texterna i EU-direktivet och i EU-förordningen finns på Rånets [ämnessida](#) för kontaktförbud och europeisk skyddsorder.

1 Europeisk skyddsorder

1.1 Vad är en europeisk skyddsorder?

En skyddsåtgärd är en kontaktförbudsliknande åtgärd som meddelats någon (nedan förbudsperson) till skydd för en skyddsbehövande person (nedan skyddsperson). Det finns olika typer av skyddsåtgärder i EU:s medlemsstaters nationella rättsordningar. Vilka skyddsåtgärder som finns i den svenska lagstiftningen framgår av lagen (1988:688) om kontaktförbud.¹

Enligt direktivet om den europeiska skyddsordern² kan det skydd som skyddspersonen tillerkänts genom en meddelad skyddsåtgärd överföras från en medlemsstat till en annan när skyddspersonen beger sig till den staten. Skyddet överförs genom utfärdande av ett särskilt transportbeslut till den andra staten (en s.k. europeisk skyddsorder). Den andra staten ska därefter erkänna och säkerställa skyddet genom att meddela en motsvarande nationell skyddsåtgärd.

Handläggning av europeisk skyddsorder omfattar dels att på grundval av ett svenskt kontaktförbud hantera en begäran om utfärdande av europeisk skyddsorder för vidarebefordran till annan medlemsstat (utgående skyddsorder), dels att hantera en från utlandet inkommande europeisk skyddsorder för erkännande och verkställighet i Sverige (inkommande skyddsorder).

1.2 Rättslig reglering

Direktivet om den europeiska skyddsordern (nedan direktivet) antogs 2011 och reglerar ömsesidigt erkännande av kontaktförbudsliknande skyddsåtgärder beslutade i straffrättsliga frågor. Direktivet har implementerats i Sverige genom införandet av lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder samt förordningen om europeisk skyddsorder (2015:646).

¹ Familjerättsliga besöksförbud enligt 14 kap. 7 § äktenskapsbalken (1987:230) och 28 § sambolagen (2003:376) är också att anse som skyddsåtgärder men omfattas inte av tillämpningsområdet för direktivet om den europeiska skyddsordern (se prop. 2014/15:139 s. 28–33).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den europeiska skyddsordern.

1.3 Behörig åklagare

Ärenden om europeisk skyddsorder handläggs på allmän kammare.

En ansökan om utfärdande av europeisk skyddsorder (utgående skyddsorder) handläggs av åklagare på den ort där det tidigare eller pågående ärendet om kontaktförbud handlagts/handläggs enligt lagen om kontaktförbud.³

Prövningen av en begäran om erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder (inkommande skyddsorder) handläggs av åklagare på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen ska gälla.

1.4 Tillämplighet

Direktivet reglerar ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder beslutade i *straffrättsliga* frågor. Tillsammans med EU-förordningen om *civilrättsliga skyddsåtgärder* (nedan EU-förordningen) syftar instrumenten till att skapa ett heltäckande system för ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder inom EU.

EU-förordningen reglerar skyddsåtgärder beslutade i civilrättsliga frågor. Några svenska skyddsåtgärder som omfattas av förordningens tillämpningsområde finns inte. Däremot kan det bli aktuellt att tillämpa förordningen beträffande utländska skyddsåtgärder om de inte faller under tillämpningsområdet för europeisk skyddsorder. Se närmare i [kapitel 7](#).

Direktivets tillämpningsområde omfattar beslut som har meddelats i en straffrättslig fråga och genom vilket en person har ålagts vissa förbud eller restriktioner i syfte att skydda en annan person mot en brottslig gärning som kan utgöra en fara för dennes liv, fysiska eller psykiska integritet, värdighet, frihet eller sexuella integritet.⁴

Den svenska skyddsåtgärden som omfattas av direktivets tillämpningsområde är kontaktförbud enligt lagen om kontaktförbud. Familjerättsliga besöksförbud enligt 14 kap. 7 § äktenskapsbalken och 28 § sambolagen är däremot inte att anse som straffrättsliga och omfattas därför inte av direktivets tillämpningsområde.⁵

Lagen och förordningen om europeisk skyddsorder gäller i förhållande till samtliga EU-medlemsstater som implementerat EU-direktivet om den europeiska skyddsordern. Danmark och Irland är undantagna. För information om aktuell status på implementeringsprocesserna i de anslutna staterna; se [lista över länder som implementerat EU-direktivet om europeisk skyddsorder](#).

³ 2 kap. 1 § lagen om europeisk skyddsorder och 8 § lagen om kontaktförbud.

⁴ Direktivet artikel 2.

⁵ Prop. 2014/15:139 s. 28–33.

2 Utgående skyddsorder

2.1 Förutsättningar för utfärdande av en europeisk skyddsorder

En europeisk skyddsorder kan utfärdas om

- det finns ett gällande svenskt kontaktförbud, och
- skyddspersonen begär det och
- skyddspersonen avser att flytta till eller vistas inte helt kortvarigt i den andra medlemsstaten.

Utöver prövningen av om ovan nämnda formella förutsättningar är uppfyllda ska även en lämplighetsbedömning göras.

Kontaktförbud som meddelats enligt lagen om kontaktförbud kan läggas till grund för ett beslut om att utfärda en europeisk skyddsorder för översändande till en annan medlemsstat.⁶

En grundläggande förutsättning för att utfärda en europeisk skyddsorder är att ett svenskt kontaktförbud har meddelats och att skyddspersonen själv begär att en europeisk skyddsorder ska utfärdas. Som ytterligare förutsättning gäller att skyddspersonen beslutat sig för att bosätta sig eller redan är bosatt i en annan medlemsstat i EU eller att personen beslutat sig för att uppehålla sig eller redan uppehåller sig i en annan medlemsstat.⁷

Prövningen av om ovan nämnda förutsättningar är uppfyllda är i stor utsträckning av formell karaktär, men utöver de formella kraven innebär prövningen också en bedömning av lämpligheten i att utfärda en europeisk skyddsorder. I lämplighetsprövningen ska särskilt beaktas den tidsperiod som skyddspersonen avser att uppehålla sig i den verkställande staten och hur angeläget skyddsbehovet är. Någon kortaste tid för vistelsens längd framgår inte av direktivet. Viss ledning ges i den svenska lagens förarbeten genom att det där anges att helt kortvariga vistelser normalt inte bör föranleda att ett förfarande om utfärdande av en europeisk skyddsorder inleds.⁸ Vistelsen måste vara så lång att det utöver handläggningstiden även finns tidsmässigt utrymme för att utfärdandet kommer hinna få praktisk effekt i den andra staten.

⁶ 2 kap. 1 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁷ 2 kap. 1 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁸ Prop. 2014/15:139 s. 73–74.

2.2 Förfarandet vid utfärdande av en europeisk skyddsorder

- Skyddsordern ska vara upprättad i enlighet med intyget i bilaga I till direktivet.
- Reglerna i lagen om kontaktförbud om partsinsyn, kommunikation, delgivning, skyndsamhetskrav och polisens biträde med inhämtande av utredning är tillämpliga.
- En europeisk skyddsorder ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där verkställighet ska ske.

En europeisk skyddsorder ska vara upprättad i enlighet med intyget i bilaga I till direktivet. Åklagaren ska upprätta intyget och mall finns i Cåbra. Vidare ska intyget skrivas på eller översättas till den andra medlemsstatens officiella språk eller ett annat språk som den staten godtar. Om skyddspersonen har skyddade personuppgifter ska detta anges i skyddsordern.⁹

Vad gäller det närmare förfarandet vid ärenden om utfärdande av en europeisk skyddsorder har genom hänvisning i lagen om europeisk skyddsorder flera bestämmelser i lagen om kontaktförbud gjorts tillämpliga.¹⁰

2.2.1 Vad ska prövningen avse vid begäran om utfärdande?

Förfarandet inleds genom att en skyddsperson eller behörig ställföreträdare framställer en begäran om att en skyddsorder ska utfärdas. Det finns inget som hindrar att en europeisk skyddsorder utfärdas i direkt anslutning till att ett kontaktförbud meddelas. En bedömning av lämpligheten i att utfärda en skyddsorder i det enskilda fallet bör enligt förarbetena i allt väsentligt kunna grundas på de omständigheter som framkommit i begäran om skyddsorder och genom den utredning som gjorts beträffande det underliggande kontaktförbudet. Skulle det finnas behov av att vidta ytterligare utredningsåtgärder är det dock möjligt att begära bistånd från polisen med detta.¹¹

2.2.2 Partsinsyn, kommunikation, delgivning och skyndsamhet

Reglerna om partsinsyn och kommunikation i lagen om kontaktförbud har gjorts tillämpliga även på ärenden om utfärdande av europeisk skyddsorder.¹² Det innebär att förbudspersonen ska ges möjlighet att yttra sig över inkomna uppgifter, om inte något av undantagen gällande skyldigheten att kommunicera är tillämpliga. Ett exempel är om kommunikation är uppenbart obehöv-

⁹ 2 kap. 3 § förordningen om europeisk skyddsorder.

¹⁰ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder samt 5, 6 a, 9–11, 13 och 14–20 §§, 21 § första stycket och 22 § lagen om kontaktförbud.

¹¹ Prop. 2014/15:139 s. 37.

¹² 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 10 § lagen om kontaktförbud.

lig. Kommunikation kan vidare underlåtas om genomförandet av den skulle innebära att det blir avsevärt svårare att genomföra beslutet, eller om avgörandet inte kan uppskjutas. De närmare förutsättningarna för att tillämpa undantagen framgår av rättslig vägledning 2023:1 Kontaktförbud, handläggning och beslut.

En begäran om skyddsorder måste således i normalfallet kommuniceras med förbudspersonen. Observera att det innan kommunikation sker kan finnas anledning att sekretessbelägga vissa uppgifter, t.ex. adress och telefonnummer till skyddspersonen.

Även reglerna om delgivning i kontaktförbudslagen är tillämpliga, vilket innebär att ett beslut om en europeisk skyddsorder ska delges förbudspersonen.¹³ Förbudspersonen kan hämtas till förhör, förutsatt att han eller hon ska höras i ärendet.¹⁴ (Observera dock att hämtning inte får äga rum enbart för delgivning av beslutet). Beslut om husrannsakan kan dock fattas för att söka efter den som ska delges ett beslut om europeisk skyddsorder om försök till delgivning har misslyckats eller bedöms som utsiktslösa.¹⁵

Samma skyndsamhetskrav gäller för handläggningen av ärenden om europeisk skyddsorder som för kontaktförbudsärenden.¹⁶

2.2.3 Översändandet

Skyddsordern ska efter att delgivning skett översändas direkt till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten där verkställighet ska ske.¹⁷ Den verkställande staten ska därefter erkänna och verkställa skyddsordern i enlighet med sin nationella lagstiftning och besluta om åtgärder som motsvarar det svenska kontaktförbudet.

Skyddsordern ska sändas över genom post, bud eller, om överenskommelse görs med det andra landet, elektroniskt.¹⁸

¹³ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud.

¹⁴ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 9 § andra stycket lagen om kontaktförbud.

¹⁵ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud.

¹⁶ ÅFS 2011:6 (senast konsoliderad genom ÅFS 2020:2).

¹⁷ 2 kap. 5 § lagen om europeisk skyddsorder.

¹⁸ 3 kap. 5 § förordningen om europeisk skyddsorder.

2.3 Återkallelse och ändring

- Om kontaktförbudet upphävs ska skyddsordern återkallas.
- Om kontaktförbudet förlängs eller ändras ska skyddsordern justeras i enlighet därmed.
- Den verkställande staten ska underrättas om skyddsordern återkallas eller ändras.

Om kontaktförbudet som ligger till grund för skyddsordern upphävs, ska åklagaren utan dröjsmål återkalla skyddsordern.¹⁹

Återkallelse av skyddsordern ska vidare ske om det av andra skäl inte längre finns förutsättningar för en europeisk skyddsorder.²⁰ Som exempel anges i förarbetena att skyddspersonen inte längre vill ha en skyddsorder eller att det, trots att beslutet om kontaktförbud bör stå kvar, inte längre bedöms föreligga ett sådant skyddsbehov som motiverar en europeisk skyddsorder.²¹

Så kan vara fallet om skyddspersonen flyttat tillbaka till Sverige permanent och därför inte har behov av att skyddas av en skyddsorder i ett annat land. Om åklagaren återkallar en skyddsorder på denna grund kan skyddspersonen begära rättens prövning av beslutet (se vidare [kapitel 4](#)).²²

Om det kontaktförbud som ligger till grund för skyddsordern förlängs eller på något annat sätt ändras, ska åklagaren utan dröjsmål vidta motsvarande ändring i skyddsordern.²³

¹⁹ 2 kap. 6 § första stycket 1 p. lagen om europeisk skyddsorder.

²⁰ 2 kap. 6 § första stycket 2 p. lagen om europeisk skyddsorder.

²¹ Prop. 2014/15:139 s. 42.

²² 2 kap. 6 § andra stycket lagen om europeisk skyddsorder.

²³ 2 kap. 7 § lagen om europeisk skyddsorder.

2.4 Underrättelser och delgivning

Skyddspersonen ska *underrättas* om

- beslut om utfärdande av en europeisk skyddsorder samt beslut om återkallelse och ändring.

Förbudspersonen ska *delges*

- beslut om utfärdande och ändring av en europeisk skyddsorder.

Förbudspersonen ska *underrättas* om

- beslut om återkallelse av en europeisk skyddsorder.

Den andra medlemsstaten ska *underrättas* om

- beslut om utfärdande av en europeisk skyddsorder.
- beslut om återkallelse eller ändring av skyddsordern samt misstänkta överträdelser av det underliggande kontaktförbudet.

Skyddspersonen ska omgående underrättas om ett beslut om utfärdande av en europeisk skyddsorder samt beslut om återkallelse och ändring.²⁴ Vidare ska förbudspersonen så snart det är möjligt delges ett sådant beslut samt ändring av beslutet.²⁵ Skyddsordern ska efter att delgivning skett översändas direkt till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten där verkställighet ska ske.²⁶

Den andra medlemsstaten ska omgående, i enlighet med bilagorna till direktivet, underrättas om beslut avseende återkallelse, ändring eller misstanke om överträdelse av ett underliggande kontaktförbud.²⁷

En förlängning av ett kontaktförbud som ligger till grund för en europeisk skyddsorder betraktas som en ändring av skyddsåtgärden och föranleder inte utfärdande av en ny skyddsorder. Den andra medlemsstaten ska dock underrättas.²⁸

²⁴ 2 kap. 2 § första stycket förordningen om europeisk skyddsorder.

²⁵ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud.

²⁶ 2 kap. 5 § lagen om europeisk skyddsorder.

²⁷ 2 kap. 3 §, 2 kap. 6 § och 2 kap. 7 § andra stycket förordningen om europeisk skyddsorder.

²⁸ Prop. 2014/15:139 s. 42.

3 Inkommande skyddsorder

3.1 Föreligger formella hinder mot erkännande?

En europeisk skyddsorder som sänds över till Sverige ska som huvudregel erkännas och verkställas, om inte hinder mot erkännande föreligger.

Erkännande av skyddsordern kan vägras

- om skyddsordern är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, eller
- om skyddsordern inte har utfärdats på grundval av en skyddsåtgärd enligt lagen om europeisk skyddsorder, eller
- om erkännande av skyddsordern skulle stå i strid med grundlag eller någon bestämmelse i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

En inkommande europeisk skyddsorder ska vara upprättad i enlighet med bilaga I till direktivet och vara skriven på svenska eller åtföljd av en översättning till svenska.²⁹ De krav som kan ställas på skyddsorderns form och innehåll framgår vidare av direktivet.³⁰ Den ska sändas över till behörig åklagare genom post, bud eller elektroniskt, om det anses lämpligt.³¹ Om skyddsordern översänts till en åklagare som inte är behörig ska denne vidarebefordra ordern till behörig åklagare.³²

Den inledande prövningen av en inkommande europeisk skyddsorder tar sikte på att ta ställning till om det föreligger några formella hinder mot erkännande.³³ Erkännande får vägras om den europeiska skyddsordern till sin form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet. En förutsättning för att tillämpa denna vägransgrund är dock att den myndighet som utfärdat skyddsordern underlåter att efter föreläggande inkomma med komplettering.³⁴ Om t.ex. en inkommande skyddsorder inte är översatt till svenska bör åklagaren alltså begära komplettering av den andra medlemsstaten.

²⁹ 3 kap. 2 § lagen om europeisk skyddsorder.

³⁰ Direktivet artikel 7.

³¹ 3 kap. 2 § andra stycket lagen om europeisk skyddsorder.

³² 3 kap. 1 § förordningen om europeisk skyddsorder.

³³ 3 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder.

³⁴ 3 kap. 3 § lagen om europeisk skyddsorder.

Det föreligger vidare hinder mot erkännande om skyddsordern inte har utfärdats på grundval av en skyddsåtgärd som följer av lagen om europeisk skyddsorder.³⁵ Den utfärdande myndigheten ska vid översändandet av den europeiska skyddsordern i formuläret ange vilken eller vilka skyddsåtgärder som ligger till grund för framställningen. De förtryckta alternativ som finns i formuläret (bilaga 1 till direktivet) motsvarar de skyddsåtgärder som omfattas av direktivets tillämpningsområde.³⁶ Några andra skyddsåtgärder än de som omfattas av direktivets tillämpningsområde behöver inte erkännas.³⁷

I anslutning till de förtryckta alternativen finns möjlighet för den utfärdande myndigheten att närmare precisera den skyddsåtgärd som ligger till grund för skyddsordern. Om det av dessa uppgifter framgår att skyddsåtgärden inte uppfyller direktivets krav på en skyddsåtgärd, bör erkännande vägras. Här, liksom i andra fall där uppgifterna i en skyddsorder framstår som oklara eller ger upphov till frågor, bör den utfärdande myndigheten beredas tillfälle att komma in med kompletterande upplysningar innan ett avslagsbeslut meddelas.³⁸

Slutligen är det möjligt att vägra erkännande om detta skulle strida mot svensk grundlag eller mot någon bestämmelse i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.³⁹

³⁵ 1 kap. 3 § lagen om europeisk skyddsorder.

³⁶ Direktivet, artikel 5.

³⁷ Prop. 2014/15:139 s. 54.

³⁸ Ibid.

³⁹ Prop. 2014/15:139 s. 55.

3.2 Hur ska verkställighet ske?

- Skyddsordern verkställs genom att åklagaren meddelar något av förbud som uppräknas i lagen om europeisk skyddsorder (motsvarar de typer av kontaktförbud som finns i lagen om kontaktförbud).
- Verkställighetsprövningen ska ta sikte på att avgöra vilket svenskt förbud som till utformning och innehåll bäst motsvarar den utländska skyddsåtgärden.
- I de fall en skyddsorder bör verkställas genom ett beslut motsvarande ett utvidgat eller ett särskilt utvidgat kontaktförbud gäller dock den begränsningen att ett sådant förbud inte kan förenas med villkor om elektronisk övervakning.
- Det svenska förbudets varaktighet får inte överstiga de tidsbegränsningar som gäller för de olika kontaktförbuden enligt lagen om kontaktförbud.

Om det inte föreligger något formellt hinder mot erkännande ska verkställighet av skyddsordern ske. Det är den svenska lagstiftningen som ska tillämpas i fråga om verkställigheten. Verkställigheten sker genom att åklagaren meddelar ett beslut om ett förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder.⁴⁰ De förbud som uppräknas där motsvarar fullt ut de olika typer av kontaktförbud som finns enligt lagen om kontaktförbud.

De förbud som åklagaren har att välja mellan är således förbud som motsvarar ordinärt kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud avseende gemensam bostad.

Till skillnad från vad som gäller vid handläggningen av kontaktförbud ska det vid erkännande av en europeisk skyddsorder inte göras någon materiell prövning av om förutsättningarna enligt kontaktförbudslagen är uppfyllda. Någon risk- eller proportionalitetsbedömning ska således inte göras. I stället ska åklagaren godta förekomsten och giltigheten av den utländska skyddsåtgärden och utgå ifrån att det finns ett behov av en skyddsåtgärd även i Sverige.

Prövningen ska uteslutande inriktas på att i det enskilda fallet avgöra vilket av kontaktförbuden som bäst motsvarar den utländska skyddsåtgärden. Det svenska förbud som meddelas till följd av erkännandet av skyddsordern ska nämligen vad gäller utformning och innehåll i största möjliga mån överensstämma med den skyddsåtgärd som meddelats i den utfärdande staten.⁴¹

I de fall en skyddsorder bör erkännas och verkställas genom ett beslut som till sitt innehåll motsvarar ett utvidgat kontaktförbud eller ett särskilt utvidgat

⁴⁰ 3 kap. 5 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁴¹ 3 kap. 5 § tredje stycket lagen om europeisk skyddsorder.

kontaktförbud gäller dock den begränsningen att ett sådant förbud inte kan förenas med villkor om elektronisk övervakning. Detta har sin grund i att förbudspersonen i normalfallet inte uppehåller sig i Sverige, vilket innebär att det inte är praktiskt möjligt för Polismyndigheten att verkställa ett villkor om elektronisk övervakning genom montering och övervakning.⁴²

Ett förbud kan förses med de begränsningar och undantag som är påkallade i det enskilda fallet. Ett förbud omfattar inte kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade.⁴³

Beslutet om verkställighet av skyddsordern ska registreras i belastningsregistret.⁴⁴ Blanketter för begäran om registrering i belastningsregistret finns i Cåbra.

3.3 Beslutets varaktighet

Det förbud som meddelas gäller omedelbart, om inte annat bestäms.⁴⁵ Om förbudet ska gälla från en senare tidpunkt, bör denna vara angiven på samma sätt som gäller då ett kontaktförbud ska börja löpa först vid en senare tidpunkt. Det svenska beslut som meddelas på grundval av skyddsordern ska gälla för viss tid. Vid bestämmande av beslutets varaktighet ska lagen om kontaktförbud tillämpas.⁴⁶

Som en följd av att bestämmelserna i lagen om kontaktförbud gäller vid bestämmandet av hur länge ett beslut om verkställighet ska pågå, kan verkställighetsbeslutet aldrig överskrida dessa tidsgränser, oavsett om längre varaktighet gäller enligt den utländska skyddsåtgärd som ligger till grund för skyddsordern. För närmare handläggningsråd när tiden för verkställighetsbeslutet har gått ut, se avsnitt 3.7.

När det gäller bestämmandet av beslutets varaktighet bör åklagaren enligt förarbetena ta sin utgångspunkt i den utländska skyddsåtgärdens varaktighet och ställa den i relation till de begränsningar som följer av lagen om kontaktförbud.⁴⁷

⁴² Prop. 2014/15:139 s. 50.

⁴³ 3 kap. 5 och 8–9 §§ lagen om europeisk skyddsorder.

⁴⁴ 3 § 5 p. lagen (1998:620) om belastningsregister.

⁴⁵ 3 kap. 7 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁴⁶ 3 kap. 6 § lagen om europeisk skyddsorder och 4 § första stycket lagen om kontaktförbud.

⁴⁷ Prop. 2014/15:139 s. 52.

3.4 Mer om den praktiska handläggningen

3.4.1 Inledning

Genom en hänvisning i lagen om europeisk skyddsorder har förfaranderegler i lagen om kontaktförbud gjorts tillämpliga även vid handläggningen av ärenden om erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder.⁴⁸

3.4.2 Polisens biträde med utredningsåtgärder

Det är möjligt att anlita biträde av polisen med utredningsåtgärder i ärenden angående europeisk skyddsorder.⁴⁹

I normalfallet bör behovet av att vidta utredningsåtgärder i ärenden om europeisk skyddsorder vara mycket begränsat. Vad först gäller den inledande prövningen om det föreligger formella hinder mot erkännande får förutsättas att alla väsentliga uppgifter som behövs har tillhandahållits av den medlemsstat som översänt skyddsordern. Om dessa uppgifter är bristfälliga ska det andra landet komplettera i erforderliga avseenden.⁵⁰

Det andra ledet i prövningen av skyddsordern avser hur verkställigheten av skyddsordern ska gå till, dvs. vilket svenskt förbud som ska tillämpas i det enskilda fallet. Som utgångspunkt gäller att det även i denna del av prövningen saknas anledning att inhämta ytterligare utredning än de uppgifter som framgår av skyddsordern. Om det behövs för att avgöra frågan om vilket svenskt förbud som bör meddelas i det enskilda fallet finns emellertid möjlighet att begära polisens biträde med utredningsåtgärder.⁵¹

3.4.3 Partsinsyn och kommunikation

Bestämmelserna om partsinsyn och kommunikation i lagen om kontaktförbud är tillämpliga även i ärenden om europeisk skyddsorder.⁵² Även undantagen från kommunikationsskyldigheten är tillämpliga i ärenden om europeisk skyddsorder.⁵³

Kommunikation bör regelmässigt anses som uppenbart obehövligt i ärenden om erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder.⁵⁴

⁴⁸ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 5–6 a §§, 7 a §, 9–12 §§, 13 §, 13 a § första stycket och 14–22 §§ lagen om kontaktförbud.

⁴⁹ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 9 § lagen om kontaktförbud.

⁵⁰ 3 kap. 3 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁵¹ Prop. 2014/15:139 s. 57.

⁵² 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 10–11 §§ lagen om kontaktförbud.

⁵³ Se vidare rättslig vägledning 2023:1 Kontaktförbud, handläggning och beslut.

⁵⁴ Prop. 2014/15:139 s. 90.

Om nya utredningsåtgärder har vidtagits i Sverige eller om nya uppgifter tillförts ärendet på initiativ av parterna själva eller på annat sätt, ska dessa uppgifter dock kommuniceras den andra parten på sedvanligt sätt. Med tanke på att förbudspersonen sannolikt i de flesta fall kommer vara bosatt utomlands bör kommunikationsskyldigheten utföras genom utfärdande av en europeisk utredningsorder gällande bevisinhämtning såsom förhör med förbudspersonen som skickas till det andra landet. Det kan mot den bakgrunden förutses att tidsfristerna många gånger kan komma att överskridas.

3.4.4 Delgivning av beslut

Ett beslut om europeisk skyddsorder ska delges förbudspersonen.⁵⁵

Förbudspersonen kommer sannolikt i många fall att befinna sig utomlands. EU-domstolen har klargjort att delgivning inte är en utredningsåtgärd, varför reglerna om en europeisk utredningsorder inte är tillämpliga.⁵⁶

När det gäller frågan om hur delgivning praktiskt ska lösas anges i förarbetena att valet står mellan att begära bistånd från den utfärdande myndigheten eller genom att beslutet översänds med post och mottagningsbevis. Delgivning i den andra medlemsstaten bör kunna ske med stöd av artikel 5 i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater.⁵⁷ Huvudregeln är att sådana rättegångshandlingar som avses i artikel 5 ska skickas direkt till den berörde med post. I andra hand kan en ansökan om rättslig hjälp skickas direkt till behörighet myndighet. Av artikel 5 följer att rättegångshandlingar får översändas genom den anmodade medlemsstatens behöriga myndigheter endast om adressen till personen är okänd eller osäker, ett annat delgivningsbevis krävs än ett sådant som kan erhållas vid postdelgivning, postdelgivning har misslyckats eller om det finns välgrundade skäl att anse att sändande med post inte skulle ge resultat eller vara olämpligt.

En lämplighetsbedömning måste göras i varje enskilt fall mot bakgrund av rådande förutsättningar. Mot bakgrund av att delgivningen får till följd att en så pass ingripande åtgärd som att en skyddsorder kommer till stånd, att en överträdelse av skyddsordern kan få långtgående konsekvenser för förbudspersonen och skyddspersonens intresse av att förbudet träder i kraft, bör åklagaren i första hand tillämpa alternativet med att begära bistånd från den utfärdande medlemsstaten, det vill säga ansöka om rättslig hjälp.

Vid verkställandet av delgivningen i utlandet och i kontakterna med den andra medlemsstaten kan åklagaren kontakta Eurojust för assistans och vägledning.

⁵⁵ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud.

⁵⁶ EU-domstolens mål C-583-25 från den 9 januari 2025.

⁵⁷ Prop. 2014/15:139 s. 89.

Om förbudspersonen befinner sig i Sverige kan beslut om husrannsakan fattas för att delge ett beslut om europeisk skyddsorder om försök till delgivning har misslyckats eller bedöms som utsiktslösa.⁵⁸ Om förbudspersonen uteslutande ska delges skyddsordern är ett hämtningsbeslut inte möjligt. Ska förbudspersonen emellertid även kommuniceras vidtagna utredningsåtgärder bör ett beslut om hämtning (även) kunna meddelas.

3.4.5 Skyndsamhetskravet

Ärenden om europeisk skyddsorder ska handläggas enligt samma skyndsamhetskrav som gäller för ärenden om kontaktförbud.⁵⁹ Detta innebär att beslut ska meddelas inom två veckor såvitt avser fråga om ordinärt och utvidgat kontaktförbud och inom en vecka såvitt avser fråga om kontaktförbud avseende gemensam bostad eller särskilt utvidgat kontaktförbud. Undantag från dessa tidsfrister kan emellertid göras om det föreligger särskilda skäl med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra omständigheter.⁶⁰

3.4.6 Förvaltningslagens tillämplighet

Vissa bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) angående bland annat myndigheters service- och tolkningsskyldighet är tillämpliga även på ärenden om europeisk skyddsorder.⁶¹

3.5 Beslutets innehåll

Ett beslut om verkställighet ska vara skriftligt och innehålla information om

- skyddspersonen
- förbudspersonen
- förbudets innebörd och omfattning, inklusive vilket slags förbud som den europeiska skyddsordern ska verkställas som
- de skäl som har bestämt utgången
- åberopade lagrum
- vilken påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra
- upplysning om möjligheten att begära rättens prövning av beslutet.

Vad gäller verkställighetsbeslutets närmare innehåll tillämpas lagen om kontaktförbud.⁶²

⁵⁸ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud.

⁵⁹ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 6 a § lagen om kontaktförbud.

⁶⁰ ÅFS 2011:6 (senast konsoliderad genom ÅFS 2020:2).

⁶¹ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 13 § lagen om kontaktförbud.

⁶² 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 12 § lagen om kontaktförbud.

3.6 Ändring av den europeiska skyddsordern

Den stat som har utfärdat skyddsordern har exklusiv behörighet att besluta om förlängning, översyn, ändring, upphävande och återkallelse av den skyddsåtgärd som har meddelats i den utfärdande staten och följaktligen även av den europeiska skyddsordern.

Om den utfärdande staten förlänger, eller på annat sätt ändrar den europeiska skyddsordern, ska åklagaren meddela ett nytt beslut om verkställighet om det inte föreligger hinder mot erkännande.⁶³ En förnyad prövning görs, efter formaliakontroll, gällande vilket svenskt förbud som bäst motsvarar den ändrade skyddsordern. Beslutet bör även omfatta vilken tid förbudet ska gälla. Vad närmare gäller beslutets varaktighet, se avsnitt 3.3.

Någon annan grund för förnyad prövning finns inte. Om åklagaren får kännedom om förändrade förhållanden, t.ex. om det framkommit att förbudspersonen uppträder antingen på ett sätt som motiverar en skärpning av förbudet eller på ett sätt som föranleder ett mindre ingripande förbud, är det inte möjligt för åklagaren att ompröva beslutet om verkställighet.

Ändrade förhållanden bör inte heller föranleda åklagaren att meddela ett beslut om kontaktförbud vid sidan om verkställigheten av den europeiska skyddsordern. Även om det kan föreligga omständigheter som motiverar ett mer ingripande förbud än som föranletts av den europeiska skyddsordern, bör ett kontaktförbud inte beslutas parallellt med en europeisk skyddsorder. Åklagaren ska i stället anmäla ändrade förhållanden till den utfärdande myndigheten i den andra medlemsstaten, vilken i sin tur har att ta ställning till om skyddsåtgärden bör ändras.⁶⁴

⁶³ 3 kap. 11 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁶⁴ Prop. 2014/15:139 s. 64.

3.7 Upphävande av verkställigheten

Åklagaren ska upphäva beslutet om verkställighet om

- den utfärdande myndigheten har upphävt eller återkallat den europeiska skyddsordern, eller om
- det finns hinder mot erkännande av en ändrad skyddsorder enligt lagen om europeisk skyddsorder, eller
- en dom eller beslut som omfattar samma skyddsåtgärd som ligger till grund för skyddsordern verkställs eller följs upp i Sverige enligt rådets rambeslut 2008/947/RIF respektive 2009/829/RIF.

Åklagaren får upphäva beslutet om verkställighet om

- skyddspersonen inte längre uppehåller sig i Sverige.

Om åklagarens beslut i fråga om erkännande och verkställighet är föremål för rättens prövning, ska rätten pröva frågor om upphävande.

3.7.1 Återkallad eller upphävd skyddsorder

Om den utfärdande myndigheten har upphävt eller återkallat skyddsordern ska åklagaren – utan någon prövning i sak – upphäva beslutet om verkställighet.⁶⁵ Någon lämplighetsprövning av det utländska beslutet ska alltså inte göras. Om åklagaren trots det utländska beslutet bedömer att det finns anledning att upprätthålla det tidigare meddelade skyddet, bör åklagaren i stället pröva om förutsättningarna att meddela kontaktförbud är uppfyllda.⁶⁶

3.7.2 Hinder mot erkännande av ändrad skyddsorder

Ett beslut om verkställighet ska vidare upphävas, om det föreligger hinder mot erkännande av en ändrad skyddsorder (se avsnitt 3.6).⁶⁷

3.7.3 Rambeslut om överförande av domar och beslut med föreskrift om skyddsåtgärd

Vissa typer av skyddsåtgärder som kan ligga till grund för en europeisk skyddsorder (och som följaktligen kan föranleda beslut om erkännande och verkställighet i Sverige) kan också ligga till grund för verkställighet i Sverige i enlighet med två olika rambeslut om överförande av frivårdspåföljder och

⁶⁵ 3 kap. 12 § 1 p. lagen om europeisk skyddsorder.

⁶⁶ Prop. 2014/15:139 s. 65.

⁶⁷ 3 kap. 12 § 2 p. lagen om europeisk skyddsorder.

övervakningsåtgärder som meddelas under pågående brottsmålsförande som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande.⁶⁸

Om det visar sig att en och samma skyddsåtgärd ligger till grund för dubbla verkställighetsförfarande i Sverige ska åklagaren upphäva beslutet om verkställighet avseende den europeiska skyddsordern.⁶⁹

3.7.4 Skyddspersonen befinner sig inte i Sverige

Om det under den tid som ett beslut om verkställighet löper framkommer att skyddspersonen varken är bosatt i Sverige eller uppehåller sig här längre, och inget tyder på att personen avser att återvända, bör beslutet om verkställighet som utgångspunkt upphävas.⁷⁰ Åklagaren ska i det enskilda fallet pröva om ett beslut om verkställighet bör upphävas på denna grund.

3.7.5 Verkställigheten har pågått längsta möjliga tid

Direktivet föreskriver inte någon längsta varaktighet för en skyddsåtgärd som kan ligga till grund för en europeisk skyddsorder eller någon yttersta tidsgräns för hur lång giltighetstid skyddsordern får ha. Det är i stället den verkställande statens lagstiftning som ytterst utgör den begränsande faktorn för hur länge verkställigheten kan pågå. För svenskt vidkommande innebär detta att tidsbegränsningarna för hur länge kontaktförbud får meddelas utgör den yttersta begränsningen för hur länge ett beslut om verkställighet kan pågå. Det innebär att när den tidsperiod som angetts för det svenska beslutet har löpt ut, bör verkställigheten avbrytas.⁷¹

Innan verkställigheten avbryts ska åklagaren tillfråga den andra staten om det skydd som tillhandahålls genom den europeiska skyddsordern fortfarande är nödvändigt. Det kan antas att den utfärdande staten kommer att besvara denna fråga jakande i de situationer då åklagarens beslut om verkställighet har en kortare varaktighet än den som angetts i skyddsordern. Om den utfärdande staten anger ett fortsatt skyddsbehov i dessa situationer finns det för åklagarens vidkommande inte någon möjlighet att meddela ett beslut om förlängning av verkställighetsbeslutet. Åklagaren ska däremot i sådana fall inleda en kontaktförbudsutredning och göra en fullständig prövning av om det föreligger förutsättningar att meddela ett kontaktförbud.⁷²

⁶⁸ Rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder respektive Rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande.

⁶⁹ Prop. 2014/15:139 s. 67–70.

⁷⁰ 3 kap. 13 § lagen om europeisk skyddsorder.

⁷¹ Prop. 2014/15:139 s. 65–66.

⁷² Prop. 2014/15:139 s. 66.

3.8 Underrättelser

Skyddspersonen ska *underrättas* om

- beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder samt beslut om upphävande.

Förbudspersonen ska *delges*

- beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder samt särskilt *underrättas* om innebörden av beslutet.

Förbudspersonen ska *underrättas* om

- beslut om upphävande.

Den andra medlemsstaten ska *underrättas* om

- beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder, beslut om upphävande, misstänkta överträdelser av ett meddelat förbud samt beslut om att vägra erkännande och verkställighet.

Polismyndigheten ska *underrättas* om

- beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder och beslut om upphävande.

Socialnämnden på den eller de orter där förbudspersonen och/eller skyddspersonen har sin hemvist ska *underrättas* om beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder.

Om förbudspersonen och skyddspersonen har gemensamma barn under 18 år eller om någon av dem bor tillsammans med barn under 18 år eller om barn under 18 år har umgänge med någon av dem ska socialnämnden på den ort där barnet bor, om det är en annan ort, *underrättas* om beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder.

Skyddspersonen ska omgående underrättas om ett beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder.⁷³ Vidare ska en förbudsperson så snart det är möjligt delges ett sådant beslut samt särskilt underrättas om innebörden av beslutet.⁷⁴

Underrättelse, i enlighet med bilagorna till direktivet, ska dessutom omgående ske till den andra medlemsstaten avseende beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder, beslut om upphävande, misstänkta överträdelser samt beslut om att vägra erkännande och verkställighet.⁷⁵

⁷³ 3 kap. 3 § första stycket förordningen om europeisk skyddsorder.

⁷⁴ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder och 5 § lagen om kontaktförbud samt 3 kap 3 § andra stycket förordningen om europeisk skyddsorder.

⁷⁵ 3 kap. 5–6 §§ förordningen om europeisk skyddsorder.

Polismyndigheten ska underrättas om beslut om att utfärda eller upphäva ett beslut enligt lagen om europeisk skyddsorder.⁷⁶

Socialnämnden på den eller de orter där förbudspersonen och/eller skyddspersonen har sin hemvist ska underrättas om beslut om förbud enligt lagen om europeisk skyddsorder. Socialnämnden ska också underrättas om beslutet om förbudspersonen och skyddspersonen har gemensamma barn under 18 år eller om någon av dem bor tillsammans med barn under 18 år eller om barn under 18 år har umgänge med någon av dem.⁷⁷

⁷⁶ 3 kap. 3 § tredje stycket förordningen om europeisk skyddsorder och 4 § förordningen (1988:691) om kontaktförbud.

⁷⁷ 3 kap. 3 § tredje stycket förordningen om europeisk skyddsorder och 4 a § förordningen om kontaktförbud.

4 Rättens prövning

4.1 Utgående skyddsorder

4.1.1 Beslut som avser utfärdande av en europeisk skyddsorder

Åklagarens beslut i fråga om utfärdande av en europeisk skyddsorder kan på begäran prövas av rätten på samma sätt som gäller för beslut om kontaktförbud.⁷⁸ Detta innebär att ett beslut om att utfärda en skyddsorder kan prövas av rätten på begäran av förbudspersonen medan ett beslut om att avslå en begäran om skyddsorder kan prövas på begäran av skyddspersonen.

4.1.2 Beslut som avser återkallelse och ändring av en europeisk skyddsorder

Om åklagaren beslutar att återkalla skyddsordern på grund av att det underliggande kontaktförbudet upphävts är det inte möjligt att begära rättens prövning av beslutet som avser återkallelse av skyddsordern. Beslut som avser återkallelse av skyddsordern av andra skäl kan däremot prövas av rätten på begäran av skyddspersonen.⁷⁹

Om beslut om ändring eller förlängning av det underliggande kontaktförbudet sker ska åklagare fatta motsvarande ändringsbeslut avseende den europeiska skyddsordern. I dessa fall är det inte möjligt att begära rättens prövning av beslutet som avser ändring av skyddsordern. Rättens prövning kan däremot begäras av det underliggande kontaktförbudet enligt lagen om kontaktförbud.⁸⁰

Vad gäller förutsättningarna för att återkalla eller ändra en skyddsorder, se avsnitt 2.3.

I likhet med vad som gäller enligt lagen om kontaktförbud kan en begäran om rättens prövning ske både skriftligen och muntligen.

Vad gäller handläggningen vid rättens prövning, se vidare rättslig vägledning 2023:1 Kontaktförbud, handläggning och beslut.

⁷⁸ 2 kap. 4 § lagen om europeisk skyddsorder samt 14–20 §§, 21 § första stycket och 22 §§ lagen om kontaktförbud.

⁷⁹ 2 kap. 6 § andra stycket lagen om europeisk skyddsorder.

⁸⁰ Prop. 2014/15:139 s. 83.

4.2 Inkommande skyddsorder

I likhet med vad som gäller i ärenden om kontaktförbud kan förbudspersonen begära rättens prövning av verkställighetsbeslutet. Om åklagaren har vägrat verkställighet kan vidare skyddspersonen begära domstolsprövning, så även om skyddspersonen är missnöjd med omfattningen av det meddelade förbudet. Vad gäller de processuella bestämmelserna om rättens prövning tillämpas samma regler som gäller enligt lagen om kontaktförbud.⁸¹

För närmare vägledning gällande handläggningen vid rättens prövning, se rättslig vägledning 2023:1 Kontaktförbud, handläggning och beslut.

⁸¹ 3 kap. 10 § lagen om europeisk skyddsorder samt 14–20 §§, 21 § första stycket och 22 §§ lagen om kontaktförbud.

5 Överträdelser

5.1 Utgående skyddsorder

Om ett beslut om kontaktförbud överträds kan gärningspersonen dömas för överträdelse av kontaktförbud till fängelse. För ringa överträdelser är påföljden böter.⁸² I ärenden om den europeiska skyddsordern finns två parallella beslut om skyddsåtgärder som löper samtidigt (dels det svenska kontaktförbudet, dels den skyddsåtgärd som den utländska myndigheten meddelat till följd av erkännandet av skyddsordern). För att upprätthålla förbudet mot dubbel lagföring i 2 kap. brottsbalken ska åklagaren vid misstanke om överträdelse av det svenska kontaktförbudet underrätta och vid behov samråda med den andra medlemsstaten om i vilket land hanteringen av överträdelsen bör ske.⁸³

5.2 Inkommande skyddsorder

Genom att det svenska beslutet om verkställighet kommer löpa parallellt med den underliggande utländska skyddsåtgärden finns det en risk för att en överträdelse av det svenska beslutet även utgör en överträdelse av den utländska skyddsåtgärden. Frågan om huruvida lagföring bör ske i Sverige får avgöras med utgångspunkt i de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet och under de förutsättningar som 2 kap. brottsbalken uppställer.

Åklagaren är skyldig att informera den stat som utfärdat skyddsordern om alla misstänkta överträdelser av verkställighetsbeslutet.⁸⁴ Informationen ska lämnas på ett standardformulär (bilaga II till direktivet), mall finns i Cåbra.

För att säkerställa att samma gärning inte lagförs i båda medlemsstaterna får emellertid åtal för överträdelse av det svenska beslutet om verkställighet ske endast om det står klart att överträdelsen inte kommer leda till att det i den andra medlemsstaten inleds ett förfarande för att skärpa skyddsåtgärden eller för att upphäva skyddsåtgärden och i stället påföra en frihetsberövande åtgärd.⁸⁵

Åklagaren ska därför innan åtal väcks genom samråd inhämta erforderligt underlag från den andra medlemsstaten. Samrådet syftar till att ge det underlag

⁸² 24 § första och tredje stycket lagen om kontaktförbud.

⁸³ 2 kap. 7 § förordningen om europeisk skyddsorder.

⁸⁴ Direktivet artikel 12.

⁸⁵ 3 kap. 14 § andra stycket lagen om europeisk skyddsorder.

som behövs för ställningstagandet.⁸⁶ Samråd i denna fråga måste dokumenteras i Cåbra.

5.3 Handläggning under jourtid

Det finns i normalfallet inte någon anledning att hantera ärenden om utfärdande, erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder under jourtid. Om situationen skulle uppstå att ett beslut om europeisk skyddsorder är meddelat och förbudspersonen uppsöker skyddspersonen i Sverige i tiden före förbudet är delgivet kan några tvångsmedel inte tillgripas. Däremot kan en jouråklagare i den situationen, om det är lämpligt, försöka tillse att delgivning kommer till stånd. När det gäller misstänkta överträdelser av ett delgivet förbud aktualiseras däremot samma överväganden angående tillämpning av eventuella tvångsmedel som vid överträdelse av kontaktförbud.

⁸⁶ 3 kap. 8 § förordningen om europeisk skyddsorder.

6 Sekretess

Genom ett tillägg i 35 kap. 5 § 3 p. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller samma sekretessregel för ärenden om europeisk skyddsorder som för ärenden om kontaktförbud enligt lagen om kontaktförbud.

För vidare information, se rättslig vägledning 2023:1 Kontaktförbud, handläggning och beslut.

7 EU-förordningen om civilrättsliga skyddsåtgärder

7.1 Vad är en civilrättslig skyddsåtgärd?

En skyddsåtgärd är en kontaktförbudsliknande åtgärd som meddelats någon till skydd för en annan person. Med civilrättslig skyddsåtgärd avses inom EU-rätten att den kontaktförbudsliknande åtgärden meddelats i en civilrättslig fråga och innebär att en person som är orsak till fara åläggs skyldigheter i avsikt att skydda en person vars fysiska eller psykiska integritet kan vara utsatt för fara.

Genom EU-förordningen⁸⁷ har det införts regler om att sådana kontaktförbudsliknande civilrättsliga skyddsåtgärder ska erkännas och få effekt även i en annan medlemsstat, om den skyddsbehövande beger sig till den staten. Detta sker genom att skyddspersonen tillhandahåller den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten en kopia av beslutet om skyddsåtgärden och ett intyg som har utfärdats i den medlemsstat som har beslutat om skyddsåtgärden.

Eftersom EU-förordningen bygger på principen om ömsesidigt erkännande ska en skyddsåtgärd som har meddelats av en medlemsstat erkännas i övriga medlemsstater utan något särskilt förfarande och vara verkställbar utan verkställbarhetsförklaring.

Tillämpningsområdet är dock begränsat till att omfatta skyddsåtgärder som har meddelats i civilrättsliga frågor. Har skyddsåtgärden meddelats i en straffrättslig fråga ska i stället regleringen avseende den europeiska skyddsordern tillämpas, se närmare avsnitt 7.2–7.5.

7.2 Rättslig reglering

EU-förordningen är direkt tillämplig i alla medlemsstater. I Sverige har det införts kompletterande bestämmelser till förordningen av verkställande karaktär genom antagandet av lagen (2015:197) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor samt förordningen (2015:198) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

⁸⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

7.3 EU-förordningens tillämplighet i Sverige

I Sverige finns två typer av skyddsåtgärder; kontaktförbud enligt kontaktförbudslagen samt besöksförbud enligt 14 kap. 7 § äktenskapsbalken respektive 28 § sambolagen. Som anförts ovan gäller EU-förordningen enbart skyddsåtgärder beslutade i civilrättsliga frågor. Eftersom ingen av de svenska skyddsåtgärderna har bedömts utgöra skyddsåtgärder (beslutade) i civilrättsliga frågor omfattas de inte av EU-förordningens tillämpningsområde. Mot den bakgrunden kommer det inte bli aktuellt att utfärda några intyg i Sverige.

Tillämpningen av EU-förordningen är för Sveriges del således begränsad till att enbart omfatta hanteringen av en inkommande begäran om erkännande av en utländsk civilrättslig skyddsåtgärd.⁸⁸

7.4 Var ska ärenden om civilrättslig skyddsåtgärd handläggas?

Ärenden om civilrättslig skyddsåtgärd ska handläggas av åklagare på den ort där skyddsåtgärden helt eller huvudsakligen ska gälla.⁸⁹

7.5 Erkännande av en skyddsåtgärd

Åklagarens prövning av en inkommande begäran om erkännande av en civilrättslig skyddsåtgärd är av formell natur. Någon materiell prövning ska inte göras. För att erkännande ska kunna ske ska den skyddsperson som vill få en skyddsåtgärd erkänd i Sverige inge en kopia på beslutet om den utländska skyddsåtgärden och ett intyg.⁹⁰ Vid behov ska skyddspersonen även tillhandahålla en översättning av intyget.⁹¹

För närmare information om intygets innehåll och närmare utformning, se bilaga II till EU-förordningen om civilrättslig skyddsåtgärd och ämnessidan för Kontaktförbud och Europeisk skyddsorder.

Erkännande sker genom att åklagaren tillser att skyddsåtgärden registreras i det administrativa ärendehanteringssystemet Cårall. Verkan av ett erkännande är begränsad till tolv månader från det att intyget utfärdas, oavsett om skyddsåtgärden har en längre varaktighet.⁹² Innan skyddsåtgärden registreras

⁸⁸ Prop. 2014/15:51 s. 16.

⁸⁹ 2 § lagen (2015:197) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

⁹⁰ EU-förordningens artikel 4.2 och 5.

⁹¹ 2 § förordningen (2015:198) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärderskyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

⁹² EU-förordningens artikel 4.4.

ska åklagaren dock ta ställning till om det finns behov av att justera skyddsåtgärden.

7.5.1 Justering av skyddsåtgärden

Om det är nödvändigt för att en skyddsåtgärd ska kunna få effekt i Sverige, kan åklagaren i vissa fall behöva justera sakuppgifterna i skyddsåtgärden.⁹³ En justering ska enbart avse sakuppgifter i beslutet om skyddsåtgärd, vilket typiskt sett avser den adress eller plats som den person som är orsak till fara inte får besöka.

Ett beslut om justering ska vara skriftligt samt innehålla parternas personuppgifter, innebörden av justeringen, de skäl som föranlett justeringen samt upplysning om möjligheten att överklaga justeringen. Vidare ska beslutet om justering delges både skyddspersonen och förbudspersonen.⁹⁴

En justering får överklagas av såväl skyddspersonen som av förbudspersonen.⁹⁵ Däremot får en skyddsåtgärd aldrig omprövas i sak i den anmodade medlemsstaten.⁹⁶

Behörig domstol är den tingsrätt där åklagaren ska föra talan i brottmål i allmänhet.⁹⁷

7.5.2 Särskilt om överträdelser

Åklagaren ska tillse att misstänkta överträdelser av skyddsåtgärden dokumenteras i Cårall. Något straffansvar för överträdelsen kan däremot aldrig inträda och polisiärt biträde kan inte begäras i utredningen. Det kan dock vara lämpligt att underrätta den andra medlemsstaten om den misstänkta överträdelsen. En överträdelse kan utgöra skäl att inleda ett svenskt kontaktförbudsärende, se avsnitt 7.5.3.

7.5.3 Finns det anledning att meddela ett svenskt kontaktförbud?

Om en civilrättslig skyddsåtgärd åberopas i Sverige innebär det i normalfallet att det finns anledning för åklagaren att överväga om ett svenskt kontaktförbud bör meddelas. Detta innebär att det som regel finns anledning att initiera en kontaktförbudsutredning i samband med att skyddsåtgärden åberopas i Sverige.⁹⁸ Om det redan vid åberopandet av skyddsåtgärden står helt klart att det saknas förutsättningar för ett kontaktförbud, t.ex. för att frågan redan

⁹³ EU-förordningens artikel 11.5 och 12.

⁹⁴ 4 § förordningen (2015:198) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

⁹⁵ EU-förordningens artikel 11.

⁹⁶ EU-förordningens artikel 12.

⁹⁷ 3 § lagen (2015:197) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

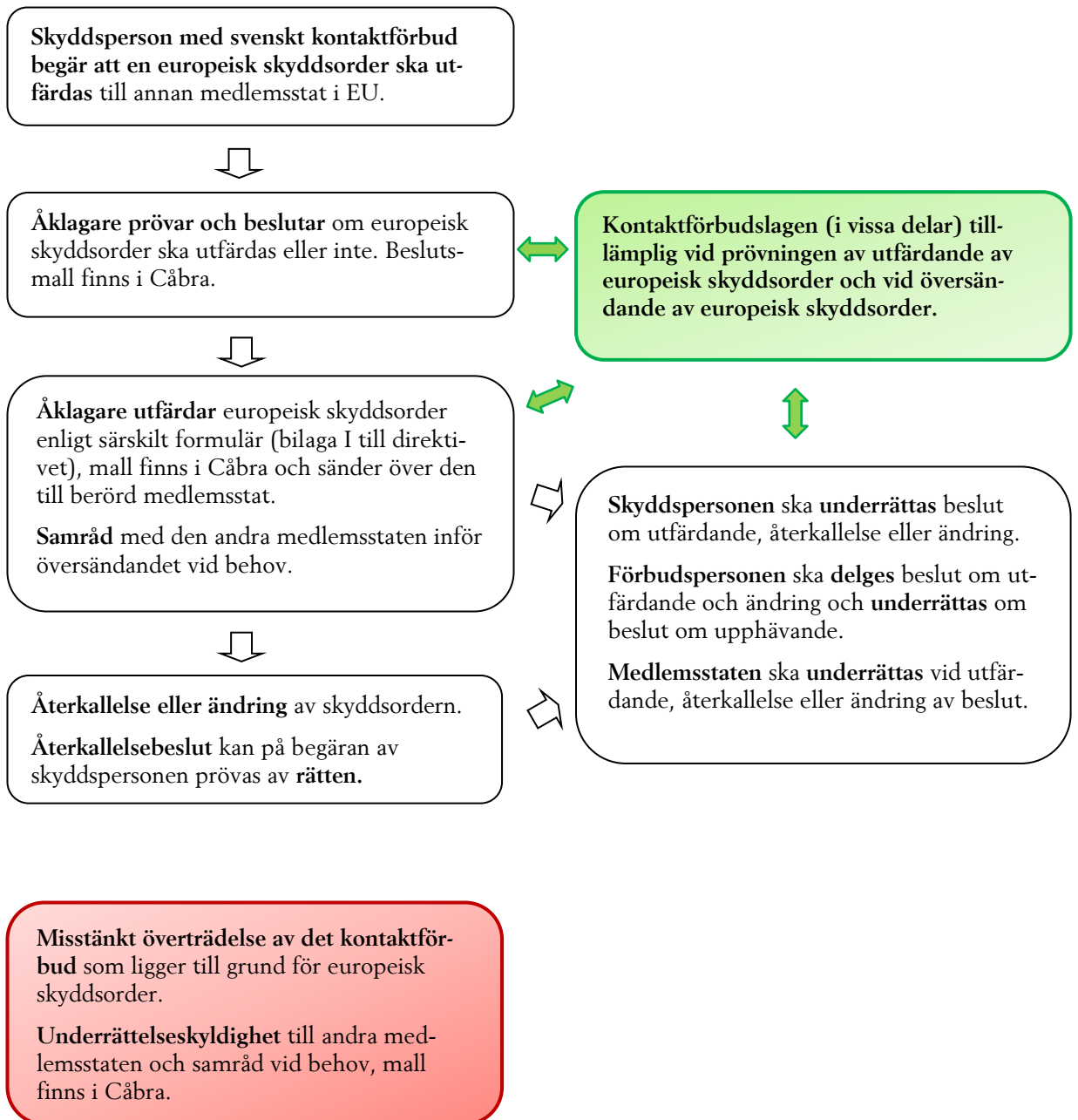
⁹⁸ Prop. 2014/15:51 s. 20.

prövats i ett svenskt kontaktförbudsärende, saknas dock normalt skäl att inleda en kontaktförbudsutredning. Om åklagaren bedömer att det inte finns anledning att meddela ett kontaktförbud i samband med att skyddsåtgärden åberopas, kan det finnas anledning att på nytt överväga inledande av en kontaktförbudsutredning om det i ett senare skede framkommer uppgifter om att skyddsåtgärden överträtts.⁹⁹

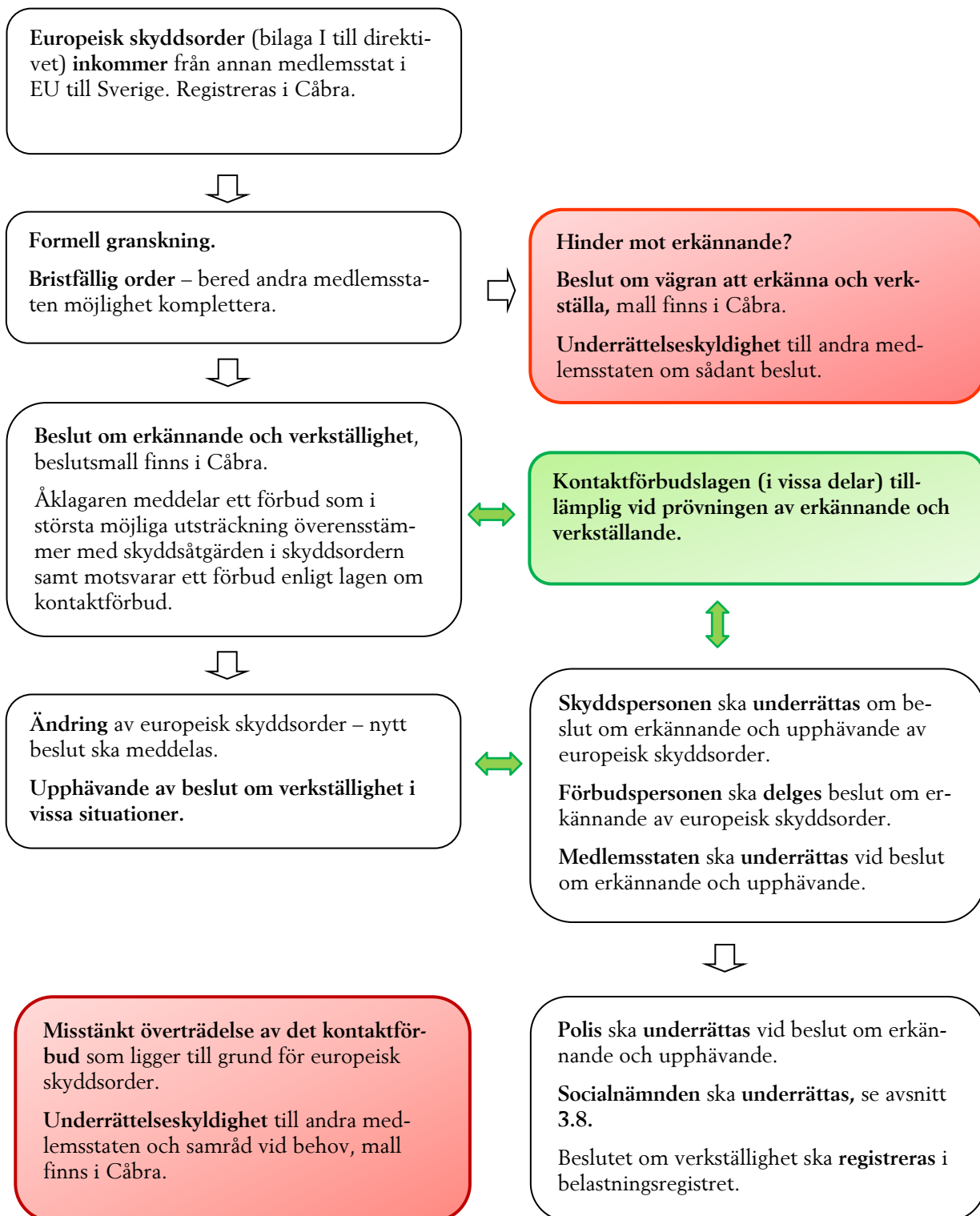
⁹⁹ Prop. 2014/15:51 s. 25

8 Flödesscheman

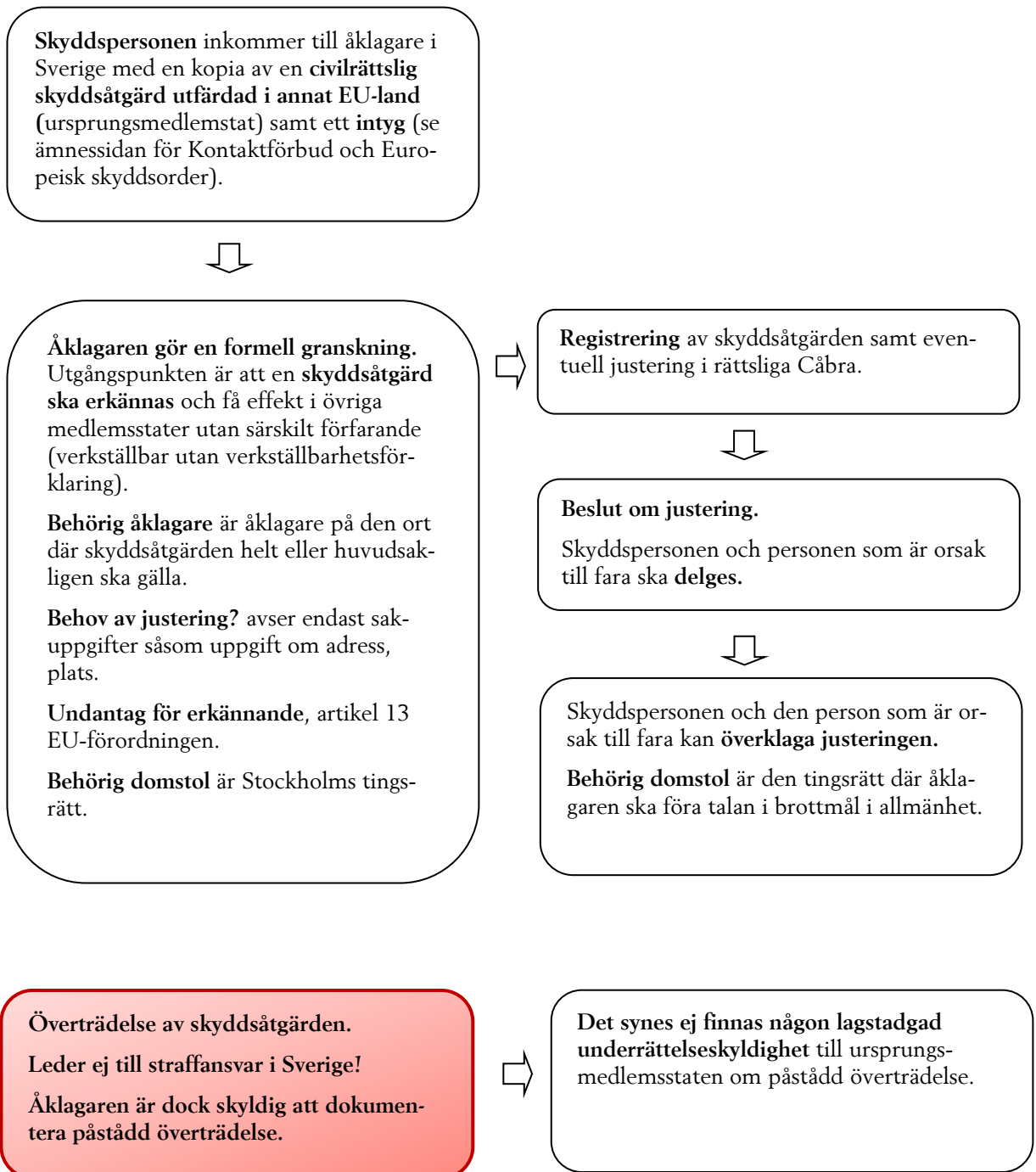
8.1 Flödesschema för *utgående* europeisk skyddsorder

8.2 Flödesschema för *inkommande* europeisk skyddsorder

8.3 Flödesschema för *inkommande* civilrättsliga skyddsåtgärder

9 Rättskällor

Författningar

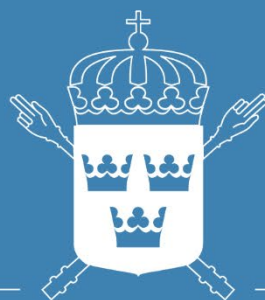
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den europeiska skyddsordern
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor
- Rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder
- Rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande
- 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater
- Lag (2015:642) om europeisk skyddsorder
- Lag (1988:688) om kontaktförbud
- Lag (2015:197) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor
- Förvaltningslag (2017:900)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Lag (1998:620) om belastningsregister
- Förordning (2015:646) om europeisk skyddsorder
- Förordning (1988:691) om kontaktförbud
- Förordning (2015:198) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Förarbeten

- Prop. 2014/15:139 Europeisk skyddsorder
- Prop. 2014/15:51 EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder

Åklagarmyndighetens föreskrifter

- ÅFS 2011:6 (senast konsoliderad genom ÅFS 2020:2)

ÅKLAGARMYNDIGHETEN